

místo pro znak KDS

???

**Křesťansko
demokratická
SPOLEČNOST**

ročník 1 , číslo 3

ZÁŘÍ 1996

Josef Cuhra

KDE NA TO VZÍT?

Josef Cuhra

PROJEKT KSČroky

Karel Steiner

NĚKOLIK POZNÁMEK K OTÁZKÁM

CÍRKEVNÍHO MAJETKU A FINANCOVÁNÍ CÍRKVÍ

Michal Štikar

PÁR SLOV O ODPOVĚDNOSTI

NAŠICH MOCNÝCH

Michal Štikar

VYŠETŘOVÁNÍ V ČECHÁCH

Karel Steiner

KDS A DOPRAVNÍ POLITIKA

Josef Cuhra

PROFESIONÁLNÍ ARMÁDA?

KDE NA TO VZÍT ?

Níže uvedený článek nazvaný "Projekt KSČroky" pochází z pozůstalosti ing. Josefa Cuhry a nese datum 17.11. 1991. Vznikl v době historicky nepřilíš vzdálené, politicky se však již jedná o minulost dávnou. Článek reaguje na určitý, tehdy běžný, politický postoj "pravice". Totiž na apriorní odmítání různých návrhů levicových stran, zvláště pak komunistů, a ostražitou připravenost mluvčích pravicových stran nasazovat politickým odpůrcům psí hlavu, zesměšňovat je a podsouvat jim zásadně zlé úmysly. Proti ostražitosti nelze snad nic namítat, má-li však argumentace v politice oslovit voliče, musí být vedle říznosti i inteligentní. Argumentace zásadně negativní takovou není. O pravdivosti tohoto tvrzení snad částečně svědčí i výsledky letošních voleb. Proto zdánlivě neaktuální "Projekt KSČroky", obsahuje obecně platné poselství, nad kterým je hodno se zamyslet.

Josef Cuhra

Projekt KSČroky

Komunisté a jiní demagogové předkládají často veřejnosti požadavky sociálního charakteru. Tyto požadavky jsou ostatními odmítány jako hrubě populistické, pokrytecké a čistě propagandistické. Takové reakce jsou však politicky chybné, nebo alespoň obranné a pasivní. V předkládaném projektu nejde o rozbor skutečných záměrů, které komunisté svými návrhy sledují, ale o využití příležitostí, které takové výzvy a návrhy pro protistranu nabízejí. Projekt vychází z konkrétního návrhu komunistických poslanců ve FS poskytnout dětem jednorázový vánoční příspěvek 1000 Kčs.

Základní přístup:

a) Strohé a jednoznačné odmítnutí nějakého návrhu jen proto, že ho předkládá nějaká osoba, či skupina, je v rozporu s námi deklarovanou solidárností a vstřícností. Takový je postoj např. ODA (Kroupa : "o komunistických návrzích nediskutujeme, nýbrž je odmítáme")

b) Pokud odmítnutí návrhu zdůvodňujeme, musíme jasně prokázat, že odmítnutý návrh sociální situaci nezlepšuje, nýbrž zhoršuje, a proto ho odmítáme.

c) Nejlepší je využít předkládaný návrh a dopracovat ho tak, aby se obrátil propagandisticky proti navrhovateli.

Případ vánočních příspěvků:

a) Nelze opomenout skutečnost, že finanční situace mnohých rodin je nevalná. Zdražení potravin současné i očekávané (pro mnohé u nás jsou vánoce synonymem prohybajících se stolů), růst životních nákladů i ostatní nejistoty jsou skutečností.

b) Zatížení státní pokladny realisací neplánovaného požadavku nepřipadá možná v úvahu (i toto je nutno uvážit, lidé vědí, že peníze na ledacos jsou).

c) Správným tahem je najít potřebný zdroj financování, který by státní t.j. společnou pokladnu nezatížil, ale příspěvek by se mohl realizovat, což by přineslo

propagandistický, ale pohříchu i mravní užitek.

Je nutno okamžitě reagovat a vyhlásit : *"Ne tisíc, ale dva tisíce dáme dětem a zdroje financování máme !"*

Zdroj financování:

a) Majetek KSČ jako takový:

- je to komplikované, prohlašuje to každý, propagačně i realisačně je to pro daný případ nevhodné.

b) Zdrojem peněz jsou komunisté jako konkrétní osoby:

Výhody :

- zdůrazňuje se osobní odpovědnost, ne neurčitá - kolektivní.

- ožebračení státu v němž vedoucí úlohu hrála KSČ je evidentní, právě proto dnes nemáme na příspěvek pro děti.

- dnešní komunisté a jejich následci se od předchozího režimu distancují, těžko by proto před veřejností mohli odmítnout spoluúčast na nápravě.

- předložením propočtu se veřejnost seznámí s obrovskou dis-

proporcí v rozdělování příjmů za komunistické vlády.

- cíle je dosaženo racionálním způsobem bez emocí.

Příspěvek na děti (a zdaleka ne jen ten) bude tedy financován mimořádnou daní z příjmu pro osoby, které do roku 1989 byly v KSČ, a to podle počtu roků v KSČ strávených. Propočtem je prokázáno, že jejich příjmy byly nezaslouženě vyšší, než příjmy občanů mimo KSČ. Dle výsledků hospodářství, které tyto osoby řídily, je zřejmé, že vyšší příjmy pobíraly neoprávněně. Část jich tedy vrátí do národního fondu pro nápravu škod, které způsobily.

Propočet neoprávněných příjmů:

Jde o metodu a základní odhad, čísla nutno upřesnit ze statistických ročenek a dokumentů o hospodaření KSČ.

Uvažujeme období N roků, například od 1970 do 1989, tedy 20 let.

V každém i-tém roce platí:

$$PPK(i) = SP(i) / (PK(i) - PKD(i)) / PR / 100$$

$$PPO(i) = \frac{PP(i) * POC(i) - PPK(i) * (PK(i) - PKD(i))}{POC(i) - (PK(i) - PKD(i))}$$

$$DR(i) = PPK(i) - PPO(i) \quad [Kčs]$$

Za celé období N roků :

$$DRC = \sum_{i=1, N} DR(i) \quad [Kčs]$$

Legenda :

SP	Summa příspěvků členů KSČ v Kčs
PK	Počet komunistů v běžném roce
PKD	Počet komunistů důchodců v běžném roce
PR	Podíl členských příspěvků z platu v %
PPK	Prům. roční plat komunistů
POC	Počet pracujících v běžném roce
PP	Prům. roční plat v národním hospodářství v běžném roce
PPO	Prům. roční plat nekomunistů v běžném roce
DR	Diference vyplacených příjmů v běžném roce
DRC	Diference vyplacených příjmů za N roků

Dříve než budou k dispozici vstupní údaje, lze si o celkové

částce udělat představu z této úvahy:

V běžném roce uvažujeme 1500000 členů KSČ. Uvažujeme 20 let.

$$1500000 \times 20 = 30.10^9$$

[KSČROKŮ]

Při průměrném měsíčním platovém rozdílu 500 Kčs t.j. 6000 Kčs za rok je celková diference vyplacených příjmů ve prospěch komunistů:

180 x 10⁹, tedy 180 miliard Kčs

Závěr:

Budeme-li tedy požadovat na komunistech, jako konkrétních osobách, které se svou příslušností ke KSČ neoprávněně obohacovaly, vrátit jen 20 %, získáme desítky miliard potřebných pro sociální, rehabilitační, ekologické a jiné účely.

*Praha 17.11. 1991
Josef Cuhra, KDU*

NĚKOLIK POZNÁMEK K OTÁZKÁM CÍRKEVNÍHO MAJETKU A FINANCOVÁNÍ CÍRKVÍ

Po letošních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se opět dostala do veřejné diskuse otázka vyřešení vztahu církví a státu, která se stala předmětem koaličních dohod. Nechej se zabývat pohybkami, které toho či onoho politika vedly k nastolení této otázky, chtěl bych se pokusit o několik poznámek z pohledu praktického ekonomického fungování církví.

Nejprve snad stručný exkurs do minulosti, jak byly zajišťovány hmotné potřeby katolické církve v našich zemích. V době vlády Josefa II. došlo k výrazným zásahům státu do církevního majetku. Tehdy stát převzal část nemovitého majetku církve a vytvořil tzv. "Náboženský fond" (*Fundus religiosus*). Ten u nás působil ještě po druhé světové válce.

Financování provozu katolické

církvě mělo více zdrojů. Ke každé faře zpravidla patřily určité polnosti, které měly zajistit prostředky pro živobytí faráře. Většina kostelů měla svého patrona, který se zavázal v rámci patronátu (*patrocinium*) pečovat o kostel jakožto o stavbu - tedy financovat jeho údržbu a opravy. Těmito patrony byli feudálové (šlechtici), továrníci, obce, města, nebo již zmíněný "Náboženský fond". Dále byly donace či dědictví nemovitých majetků, jejichž výnosy byly přímo určeny pro financování zcela určité církevní aktivity (např. škola, církevní nemocnice apod.). Dále existovali tzv. dobrodinci (moderně bychom mohli říci sponzoři), kteří podporovali farnosti či jiné církevní instituce.

Zhruba takto fungovalo financování provozu katolické církve ještě v letech 1945 - 1947, jak o tom svědčí seznamy farností z této doby. Pak stát převzal do správy všechny církevní majetky, a zároveň se tehdy zákonem č. 218/1949 Sb. zavázal hospodářsky zabezpečovat církev. Chtěl bych podtrhnout, že to co

církvě dostávají od státu na svůj provoz není almužna - milodar, ale cosi co lze označit za nárok (úroky ze zabaveného majetku)!

Proč bychom měli opustit stávající model financování církvi státem. Církev a stát nejsou jedno a toto oddělení by mělo být v rámci chápání moderních států jasně patrné a mělo by jít o vzájemné nezasahování. A hospodářské oddělení obou by tuto skutečnost dovršilo. Financování, které by se uskutečňovalo více prostřednictvím lidí, kteří k církvi přísluší, by dle mého názoru mělo vést ke většímu zájmu o chod církve, k větší iniciativnosti při řešení technických otázek provozu církvi a možná, vzhledem k větší angažovanosti, i k hlubšímu prožívání občanství lidí ve farnosti (sboru, či jinak nazývané církevní jednotce). Lze tedy předpokládat, že toto financování by mohlo mít i mimoekonomické pozitivní dopady.

Jak vypadá hospodaření katolické církve v současnosti? Pro

ilustraci použiji čísla z roku 1993 :

Katolická církev v České republice v roce 1993 hospodařila takto: celkové výdaje činily 589 mil. Kč, z toho platy kněží, které v plné výši hradil stát činily, 161 mil. Kč. Zdroje finančních prostředků byly jednak ze státního rozpočtu -celkem 314 mil. Kč, vlastní zdroje církve činily 275 mil. Kč, z toho bylo 170 mil. Kč ze sbírek, 46 mil. Kč z darů z ciziny a 59 mil. Kč z ostatních zdrojů.

V současném světě funguje několik různých modelů financování církví, od takových, které dle mého názoru vyhovují velmi málo například Francie (velmi chudá církev, kněží zpravidla mají ke své kněžské službě civilní zaměstnání, kterým si zajišťují obživu, kostely vlastní a udržuje stát a církvi je dává zdarma k dispozici) až po německy mluvící země, kde je zavedena církevní daň, která pokrývá výraznou část církevních nákladů (cca 80 %) a stát přispívá na údržbu kostelů - památek. Za

velmi hezký považují systém daňových asignací, tak jak je zaveden v Itálii, kde každý plátce daně (odpovídající naší dani z příjmů) může o 0,8% jím placené daně rozhodnout, zda ji věnuje církvi, nebo státu na sociální aktivitu.

Myslím si, že i my laici, kteří jsme nikoli nepodstatnou částí církve (a zároveň i občany státu) bychom měli otázky ekonomického zaopatření církve zkoumat a fundovaně se k nim vyjadřovat. Měli bychom si ujasnit, jakou církev chceme (z hlediska hospodářského zabezpečení) mít.

Nejprve považují za nezbytné vyjasnit, k jakým účelům církev potřebuje finanční prostředky.

Za určitý základ bych považoval provoz církevní organizace, kam lze zařadit (bez ohledu na účetní osnovy) náklady na provoz různých církevních jednotek (far, biskupství), provoz a údržbu kostelů, náklady na pořádání bohoslužeb. V neposlední řadě sem patří platy duchovních a ostat-

ních zaměstnanců ve farnostech, biskupstvích a případně dalších církevních organizacích. Při tom je nutné vidět, že úkolem duchovního není odsloužit jednu nedělní bohoslužbu týdně pro věřící, ale že duchovní má mnoho dalších úkolů ve vedení farnosti, výuce vzdělávání, individuálních rozhovorech s lidmi, kteří to potřebují, a také by se měl přiměřeně dále vzdělávat, mít možnost sám sebe duchovně formovat a přiměřeně rekreovat (což se u nás, jak myslím, děje věru zřídka).

Dále církve provozují další aktivity - vzdělávací (církevní školy a školky), zdravotní (církevní nemocnice, sanatoria), sociální (asylové domy pro mládež, uprchlíky, bezdomovce, propuštěné vězně, zařízení pro péči o drogově závislou mládež nebo alkoholiky), kulturní (kroužky, pěvecké sbory, kluby) a další (třeba aktivity sportovní). Tyto aktivity opět spotřebovávají nemalé finanční částky. Tyto aktivity mohou být (a měly by být) účtetně odděleny a financovány

popřípadě poněkud jiným způsobem, než "běžný církevní provoz". Lidé, kteří se mají věnovat takovým aktivitám, především v sociální a zdravotní oblasti musí, být k tomu průběžně školeni a vzdělávání, což také vyžaduje určité finanční náklady.

Jak tedy financovat provoz církve u nás ?

Jsem přesvědčen, že bychom měli odmítnout model francouzský, především v tom směru, kdy kněží musí mít své civilní zaměstnání, aby hospodářsky zabezpečili sami sebe. Hoden jest dělník mzdy své (*srv. Luk. 10, 7*) a mělo by být věcí naší cti zabezpečit svého duchovního po materiální stránce, aby mohl vykonávat svou službu a dále se vzdělávat a duchovně formovat ke své činnosti.

Svá úskalí má i systém německý, který vede k vystupování některých lidí z církve. Myslím si, že duchovní služba by neměla být striktně navázána na povinný finanční příspěvek.

Systém asignací považuji za velmi vhodný, protože z hlediska plátce daně jde o peníze, které odevzdá v dani tak jako tak (nepředstavují tedy pro něj zvýšení jeho výdajů), umožňuje přispívat i sympatisantům a svým způsobem přináší určitý příspěvek i od těch, kteří o této části nerozhodnou (celková částka podílu daně od těch, kteří neurčili, komu má být od nich asignováno, se rozděluje podle poměru mezi těmi, kteří určili, komu má být asignováno). Kritika zavedení tohoto systému u nás říká, že jde o opatření nesystémové (zatím jsem neslyšel argumenty, které by mne o tomto názoru přesvědčily). Dalším protiargumentem je očekávání, že výše podílu pro asignaci by u nás musela být okolo 5 % daně z příjmu, což se kritikům zdá příliš mnoho. (Zde je třeba podotknout, že daň z příjmu netvoří rozhodující podíl příjmů státního rozpočtu.) Ze strany kléru pak jsou obavy, že se pro asignace rozhodne málo lidí a asignace tak nezajistí dostatečný přísun finančních prostředků.

Další rovinou otázek financování církví z peněz příslušníků církví (a to pohříchů a povětšinou laiků) je otázka výdajů církví a ujasnění, co církve ke svému životu opravdu potřebují. Nechci hlásat fundamentalismus: opusťme kostely a jednou až sedmkrát týdně si pronajměme v místní restauraci salónek pro konání bohoslužby, neb tak to bude určitě levnější. Měli bychom však mít na zřeteli, že posláním církve není údržba historických kostelů, ale budování Božího království.

Ze strany církve pak takové financování ponese nutnost větší průhlednosti hospodaření církevních jednotek a hospodárnějšího rozhodování o vynakládání finančních prostředků. Myslím si, že by to mohlo vést i ke zdravému povýšení role laiků v církvi (především katolické).

Církev by samozřejmě měla mít právo přístupu ke státním zdrojům peněz pro kulturní, vzdělávací, sociální a podobné aktivity, za stejných podmínek jako ji-

né právnické osoby, které obdobné aktivity provozují. Příkladem z mnoha mohou být italští salesiáni, kteří pečují o drogově závislou mládež a vzhledem k dobré úrovni této práce stát tyto činnosti masivně finančně podporuje.

Obdobně náklady na péči o hmotné kulturní dědictví (tedy stavební památky - především kostely, ale i budovy některých klášterů či far) by měl nést, resp. pomáhat nést stát obdobně, jako je nese u historických budov, které jsou v držení jiných vlastníků.

Pokud jde o potřebné množství peněžních prostředků na provoz církve, v případě katolické církve lze provést jednoduchou úvahu: je-li u nás půl milionu věřících katolíků, pak stačí, aby každý dal ročně 1.000,- Kč a církev získá potřebných půl miliardy korun. Částka 1.000,- Kč za rok sice může vypadat hrozivě, ale je to 20,- Kč každou neděli. Jsem přesvědčen, že je dost katolíků, kteří mohou přispět

i podstatně více, čímž se vyrovná to, že jsou tací, pro které taková částka opravdu není únosná.

A nakonec poznámku k církevnímu majetku. Církev měla majetek proto, aby z jeho výnosů mohla financovat své aktivity. Církevní právo vždy přísně dbalo na to, aby výnosy byly užívány k účelům, ke kterým byly určeny. Proto by z principiálních důvodů měl být církvím jejich zabavený majetek vrácen, a jeho výnosy, které budou pravděpodobně poměrně skromné, by měly napomáhat financování církevního provozu i církevních aktivit.

Karel Steiner

Pár slov o odpovědnosti a soudnosti našich mocných

Lidové noviny se dne 7. září dotazovaly starosty městské části 13 a senátního kandidáta ODS

Petra Bratského. "Zvládnete starostování, senát, popřípadě i práci v pražském zastupitelstvu?"

"Nebude to sbírání funkcí?" Odpověď: "Myslím, že se to vhodně doplňuje. Tato trojjediná role by asi skutečně byla poněkud zvláštní, a pokud to pro obvod, za který kandiduji, bude prospěšné, vše ještě zvážím." V této souvislosti nemůže překvapit uvažování dalšího senátního kandidáta ODS Václava Bendy o tom, zdali jako senátor bude, či nebude nadále řídit chod úřadu dokumentace a vyšetřování na ministerstvu vnitra. Takovíto "řadoví zákonodárci" jsou totiž v relativní nevýhodě. Pokud nejsou šikovní a nenají talent k podnikání (řada našich zákonodárců vlastní zaběhlou firmičku, či kancelář) nezbyvá nežli se pachtit se sběrem funkcí ve státní správě. Skutečná politická elita je totiž takřikajíc zavodou. Takový ministr je zpravidla poslancem a k dokonalosti mu chybí jen získání pravomocí soudních. Různé funkce ve stranickém aparátu též nejsou k zahození. Zvýšit svůj vliv a obsah

peněženky může ještě členstvím v různých radách, nadacích, společnostech.

Čas od času jsem při sledování činnosti nejvyšších představitelů naší země trpěl komplexy nad svou neschopností. Vždyť kolik pracovních činností zvládnou oni, a já mimo své zaměstnání sotva stihnu napsat sem tam nějaký článek, či dopis. O práci poslance mám představu, že bych jí nezvládl ani při 25 hodinovém pracovním dni. Trochu optimismu mi vrátil kandidát na úřad amerického prezidenta Robert Dole. Ten totiž před začátkem prezidentské kampaně rezignoval na svůj úřad v zákonodárném sboru s odůvodněním, že pořádně se vždy dá dělat pouze jedno. Od té doby pro změnu přemýšlím, připomíná-li politická reprezentace naší země sluhy zákonů usilujících o obecné blaho, či spíše Ali babu a čtyřicet loupežníků. Pro relaxaci si k tomu opakuji odstavec 6 Ústavy USA, kde se praví :

Žádný senátor nebo člen sněmovny reprezentantů nesmí po celé své volební období zastávat žádný civilní úřad pod

autoritou Spojených států, osobně vykonávat úřad v aparátu Spojených států, či být členem jiné komory po dobu svého setrvávání v úřadu.

Podobnou literaturu bych proto doporučoval i našim voleným reprezentantům.

Michal Štikar

FINANCOVÁNÍ CÍRKVÍ

V minulém čísle Zpravodaje jsem vyjádřil přesvědčení, že ekonomické zajištění církví, respektive jejich závislost nebo nezávislost na státním rozpočtu, je především otázkou víry samé. Dotýká se prvořadě těch, kdo se k daným církvím hlásí a chápou podstatu toho, čím církev jsou nebo mají být, a teprve druhořadě státu a valné části ateistické veřejnosti.

Dobře míněné snahy obhajovat oprávněnost a nutnost státních dotací církvím jejich charitativní a školskou činností nebo nutností péče o památky podstatu věci spíše zamlžují než vysvětlují a mohou vyvolat u druhé strany

dojem, že právě uvedené aktivity jsou hlavní náplní činnosti církví. Pak lze ovšem také očekávat dotaz, proč vlastně studují kněžší teologii a nikoli medicínu, pedagogiku nebo stavební inženýrství, a k čemu jsou vlastně ty nedělní ceremonie, při kterých se nepečuje o nemocné, nevyučuje, ani neopravuje. Zkušenost totiž ukazuje, že chápat smysl a obsah toho, co znamená příslušenství k církvi a toho, čím církev vůbec jsou, je v naprosté většině případů schopen pouze ten, kdo věří nebo uvěří v Trojjedného Boha. Platí-li uvedný poznatek, a já se domnívám, že většina z nás jej více méně potvrdí, nezbyvá než alespoň přesvědčit stát, veřejnost, ale také sami sebe, že svoboda v něco věřit a podle své víry se chovat a jednat je i v převážně nevěřící společnosti stejně cenná a nutná, jako svoboda nevěřit a podle toho jednat. Pokud se toto nezdaří, budou pro nevěřící církev vždy spíše na roveň již tolikrát v této souvislosti zmiňovanému svazu zahrádkářů.

Ve shodě s výše uvedeným považuji za schůdný a do budoucna funkční následující sled kroků ve vztahu církví a státu i uvnitř církví samých.

- vzájemné vyjasnění stanovisek a majetkových nároků
- definitivní majetkové vypořádání (restituce, náhrady) mezi státem a církvemi
- sebevědomá a na státu ekonomicky i jinak nezávislá náboženská a jiná činnost církví, která se brzy i nezaujatým nevěřícím ukáže jako všeobecně prospěšná. (A to i bez rádooby demonstrativních veřejných průzkumů počtu matrikových křesťanů a podobných nesmyslů.)

Proberme nyní podrobněji obsah navržených bodů.

Vzájemné vyjasnění stanovisek a majetkových nároků obnáší ze strany církví následující srozumitelné vyjádření:

Církev je především v té či oné míře Královstvím Kristovým na zemi a Božím lidem, a

teprve v řadě druhé institucemi, které vyvíjejí nějakou viditelně prospěšnou činnost. To, že právě poslání církví je pro chápání mnohých nestravitelné, není důvodem k tomu o něm cudně mlčet. Na druhou stranu musí stát spravedlivě přiznat tomuto poslání stejná práva, jako přiznává například výzkumu v teoretické fyzice, který taktéž většina lidí naprosto nechápe a ani se o něj nezajímá. V tomto rámci je pak třeba definovat a vzájemnou dohodou potvrdit, kde ono hlavní poslání církví materiálně začíná a končí, čili co si církev musí hradit samy, neboť tím povrzuji věrohodnost svého učení, a kde začíná obor obecně uznávaný a uznatelný prospěšné činnosti. Na tu je pak spravedlivé žádat příspěvek státu, tak jako jej žádají a dostávají jiné organizace provádějící podobnou činnost. Toto vymezení v sobě váže nejenom otázku společenského uznání a ohodnocení činnosti církví, ale také celou širší problematiku restituce církevních majetků. Rázně a svůdně znějící heslo "co bylo ukradeno, musí

být navráceno", má své opodstatnění jako obecně platná mravní zásada, je však natolik abstraktní, že nemůže být beze zbytku realizována ani v právu trestním, natož aby byla modelem praktického majetkového vypořádání. Domnívám se, že co bylo církvím násilně odňato a ještě skutečně existuje, musí jim být k vrácení nabídnuto. Další krok, a to povýtce odpovědný, leží na straně církví. Vybrat to, o čem budou kvalifikovaně přesvědčeny, že se pro ně stane užitek a nikoli břemenem a jen toto požadovat. Postupy, vycházející z jiného přístupu, než kterým je pokud možno objektivní posouzení možností a naprostý realismus, považuji za nezodpovědné hazardování, které naprosto nerespektuje diametrálně odlišnou situaci církví v době odnětí majetků a v současnosti. (Viz debaty o restituci lesů.) Ze strany státu je pak třeba jasného a spravedlivého stanoviska k tomu, co je a má být považováno za obecný kulturní statek a o co je tedy povinností státu pečovat. I zde je ovšem tře-

ba maximálně otevřeného dialogu zúčastněných stran, neboť se často jedná o sakrální stavby, jejichž význam je mnohem hlubší než jako pouhého stavebního skvostu.

Jak by tedy po navrhovaných jednáních a rozvahách situace vypadala? Potřeby církví související s jejich hlavním posláním by byly hrazeny z prostředků členů církví, hospodářské činnosti a výnosů těch majetků, které byly uvážlivě vybrány jako vhodné k restituci. Hlavní tíže financování by ovšem spočívala přímo na bedrech příslušníků církví. Takový stav mi nepřipadá hrůzostrašný nebo nedůstojný. Naopak, považuji jej za nedílnou součást vyznávaného náboženství. Odhadovaný příspěvek, který se v případě katolické církve pohybuje v rozsahu 20 - 100 Kč týdně, odevzdaný věřícími přímo na účet církve, mi vzhledem k hloubce toho, k čemu se křesťané hlásí, v Apoštolském vyznání víry, nepřijde nepřiměřený. Skutečnou výši příspěvku pak lze odstupňovat na-

příklad dle měsíčního příjmu, velikosti rodiny a podobně. Organizační uspořádání církví je natolik jednoduché, že praktické řešení systému vybírání peněz a evidence nemůže přinést těžkosti a přímo se nabízí, aby bylo svěřeno do rukou laiků. Taktéž správa výdělečných restituovaných majetků a eventuální hospodářská činnost patří přirozeně do oboru činnosti pověřených laiků.

Stát by pak podle všeobecně platného klíče přispíval na obecně prospěšnou činnost církví a hradil základní opravy a údržbu objektů, uznaných jako obecné kulturní statky. Běžné opravy a údržba spojená s využíváním objektů pro bohoslužebné a náboženské účely, by byly hrazeny z prostředků církví. (Jakkoli jsou vzácné například starobylé vitráže, podstatný v chrámu je oltář.)

Ke třetímu z uvedených bodů není třeba dalších komentářů.

Ať již bude vypadat model řešení ekonomického zajištění činnosti církví podobně jako v předloženém návrhu nebo se

bude ubírat cestou jinou, domnívám se, že většina těch, kteří o věci přemýšlí, se shodne v jednom. Je třeba rázného, ale promyšleného kroku, který nebude počítat s nějakými zadními vrátky. Nemastné neslané pokusy o nějaké rozplavby by s největší pravděpodobností skončily spíše ve víru kalných vod, než na druhém břehu.

Josef Cuhra

Vyšetřování v Čechách

V minulých týdnech zaujal naši veřejnost pád Kreditní banky. Nebyla to, v této situaci, banka první a zřejmě ani poslední. Leč téměř každého občana zarazila "nesnesitelná lehkost", s jakou se může doslova vypařit částka udávaná cca kolem 12 ti miliard korun. Následně na to se v zasvěcených kruzích začalo hovořit o příliš podivném hospodaření s financemi banky, o poskytování nekrytých úvěrů apod. A protože silným podílníkem v zkrachovalém ústavu byl stát, byla tato situace vodou na mlýn

levicové opozici. Následně po demagogických promluvách nešťastného předsedy parlamentu se k věci vyjádřil i prezident Havel. Udivilo jej, že v této chvíli není v příčinné souvislosti se zpronevěrou tak velkého množství finančních prostředků nikdo stíhán. Toto v následujících dnech udivilo zřejmě též premiéra Klause, který pověřil ministra vnitra Rumla sestavením zvláštního vyšetřovacího týmu.

Až potud na tomto postupu nešhledávám nic podivného. Pomalu, ale přeci. Podivná a zarážející je však jiná skutečnost. Co podnikaly v té době orgány činné v trestním řízení. Ze zákona jsou samostatné a mají nikoli právo, ale povinnost, okamžitě konat v případech, kdy existuje důvodné podezření ze spáchání jakéhokoli trestného činu. Výše zmíněná angažovanost politiků je totiž do jisté míry suplováním práce justice.

Není to ojedinělý případ, kdy naše vyšetřovací orgány konají jen a pouze na povel. Takřka ne-

činnost při pádu předchozích finančních ústavů, zastavování, či zahajování trestního stíhání jednotlivých osob v návaznosti na to, jak se o nich vyjádří premiér, či prezident jsou zde běžně k vidění.

Čím je to způsobeno? Moc soudní, potažmo celý vyšetřovací proces není na státním aparátu zcela nezávislý nikde. Od prostředků nepřímého ovlivňování v anglosaských systémech, přes možnost francouzského prokurátora odebrat vyšetřujícímu soudci případ z důvodu kompetencí se můžeme dostat až do Itálie, kde je nepohodlný vyšetřující soudce prostě mocensky vyřaděn ze hry. Dá se ovšem dosti dobře vycítit, že v našich podmínkách je situace odlišná poněkud kvalitativně. Ve stabilní demokracii západního typu se soudce, prokurátor, či vyšetřovatel může při nalézání pravdy a práva dostat, a také se čas od času dostává, do konfliktu se státní mocí. Kvalita systému a síla právního vědomí společnosti pak určuje, nakolik je ve

svém (i tam často donkichotským) boji úspěšný.

Situace u nás je ale jiná. Průměrného českého úředníka na tomto úseku státního aparátu jímá hrůza jen při pomýšlení na konflikt se státním aparátem, byť demokratickým. A protože má malou rozlišovací schopnost, koná raději v duchu hesla, kdo nic nedělá, nic nezkazí. Ostražitě naslouchá šumu zákulisních větrů a umí se patřičně točit. Co naplat, 50 let nadělalo své. Těžko se odvyká 4. článku ústavy o vedoucí úloze strany, těžko se přijímají rozhodnutí bez stanovení závazných priorit politbyrem. V loňském roce pracovali na Městském státním zastupitelství Praha slovy dva státní zástupci, kteří nebyli členy KSČ. Pokud se na úřadovnách policejního vyšetřování nacházejí právníci, pak až na výjimky jsou absolventy VŠ SNB. Situace v soudnictví je jen o něco lepší.

Orgány činné v trestním řízení mají v naší republice volné pole působnosti. Opírají se o řadu no-

rem vysoké právní síly. Ústava ČR není příliš kvalitní, je šita horkou jehlou. Ale není zas tak špatná, aby bylo nutno jí stejně horkou jehlou přepisovat.

Za této situace se mi zdá, že pro nápravu poměrů dělá nejvíc skupina lidí ve společnosti pro církevní právo, která je součástí Křesťanské akademie. Kontaktují totiž mladé lidi z křesťanských rodin a přesvědčují je, že pokud chtějí studovat, tak v celospolečenském zájmu je třeba upřednostnit fakultu právnické a ekonomické.

Je to rozhodně jedna z cest.

Michal Štikar

KDS a dopravní politika

Křesťanskodemokratická společnost chce být místem pro formulování a zkoumání názorů na uspořádání společnosti. Jednou z otázek uspořádání společnosti je i otázka organizace dopravy na území státu. Je to otázka citlivější, než se na první pohled může zdát. Je to otázka s dopa-

dem do demografické skladby na různých místech území státu i do ekologické situace na území státu.

Zvykli jsme si dopravu vnímat jako samozřejmost a odvykli jsme si poněkud klást si otázky, jak má doprava fungovat, jak v kvalitě, tak v kvantitě.

Likvidace dostupné veřejné dopravy může vést jednak k vyličení určitých míst na území státu, jednak k dalšímu urychlení motorisace společnosti. Jsou tyto jevy v zájmu státu? Jsou tyto jevy v zájmu společnosti jako celku? Jak tyto otázky řešit z pohledu křesťanského přístupu ke světu a jak na tyto otázky (a řekl bych spíše: na tyto výzvy) odpovídá křesťanská demokracie?

Myslím si, že to je jedno z velmi zajímavých témat, které by mohlo být rozpracováno v rámci naší Křesťansko-demokratické společnosti a popřípadě i následně presentováno veřejnosti.

V duchu toho, proč a jak jsme

zakládali KDS, bych Vás chtěl vyzvat k diskusi na téma dopravní politika státu (a to nejspíše státu českého).

Těším se na Vaše příspěvky a doufám, že za nějakou dobu bude možné i na tomto poli Křesťanskodemokratickou společnost zdárně presentovat.

Karel Steiner

Profesionální armáda ?

Zprávy o důkladné reorganizaci a přeměně bývalé ČSLA na armádu novou, demokratickou, nás s úpornou vytrvalostí a periodicky proměnlivou intenzitou provázejí po šest svobodných let. Snad každý z vystřídavších se ministrů proklamativně vykročil v čele svého houfce levá dva na západ, za humanizací vztahů, kompatibilitou, integrací a informatizací zbraňových systémů a mnoha dalšími vojenskými lákadly. Zdá se však, že se vesměs při svém tažení inspirovali spíše dějinami stoleté války než německým pochodem na Francii. Krátce řečeno, na to, že

se v armádě děje všechno na povel, jde ta přestavba nějak pomalu. Práci ministrů zde kritizovat nebudu, přestože si to, podle skutečných výsledků, zaslouhuje. Dovedu si na druhou stranu také představit obtíže, jakými musí být nepřetržitě provázáno jednání s tupými a zlými hlavami absolventů naší a sovětské vojenské akademie. Chci se spíše podívat na řešení, ke kterému se nakonec všichni neúspěšní reformátoři lidové armády utíkají, a kterému se dává moderně a solidně znějící název profesionální armáda. Mnohému pozorovateli se může zdát, že taková chytře vymyšlená zadní vrátka musí vést do rajské zahrady konečných a správných (neekonomičtějších a od lidí nejméně vyžadujících řešení). Dle mého soudu však rozhodně nevedou do zahrady, ale na opačný konec statku, na hnůj. Pokusme se však nejprve snést důvody uváděné pro přechod k profesionální armádě.

Téměř každý, kdo absolvoval vojenskou službu, označí ji za

ztrátu času. Zbytečný rok, dříve dokonce dva, kdy by jinak bylo možno se vzdělávat, podnikat, žít. Místo toho - čas přežívání. Ekonomicky zaměřený komentátor uvede, že státní rozpočet je v případě obecné branné povinnosti zatížen zbytečnými výdaji. Početná armáda něco stojí a její bojeschopnost je stejně problematická. Cítí-li se navíc vzdělán v dějinách, neopomene uvést, že jsme se stejně nikdy nikomu nebránili, tak k čemu tedy chodit na vojnu. Najměme si raději profesionály, ať nás chrání, my jim zaplatíme a budeme si v klidu podnikat.

Vojenský odborník pak dodá, že náročný výcvik vyžaduje také zájem, který je u vojáků základní služby pod bodem mrazu. Pro sbor složený z profesionálů bude výcvik prací, za kterou dostanou zapláceno a jeho efektivnost je tudíž zaručena.

Uvedené argumenty vycházejí bohužel z velmi přesných pozorování. Fungování armády se totiž vnitřně vůbec nezměnilo. Dál se krade, šikanuje, dál se nesmy-

slně ubíjí čas, aby se pak z ničeho nic muselo hrozně spěchat a švindlovat. Také o bojeschopnosti armády dosud sovětského typu, si ani optimista nemůže dělat iluze, stačí se ohlédnout na ruský debakl v Čečensku nebo na průběh Saddámovy "svaté války" v Kuvajtu. A toto všechno přesto, že v křesle ministra zasedli již dvakrát křesťané-katolíci a nyní tam sedí třetí. Přitom kdo jiný než křesťan by měl dokázat podstatu problému identifikovat a podle toho jednat? Chyba totiž není v rovině technické nebo ekonomické, ale především v oblasti mravní. Neutěšený stav v armádě je jenom jakousi zrůdnou hyperbolou mravního stavu společnosti vůbec a pochybné řešení profesionalizace jenom věc odsouvá stranou, mimo dohled veřejnosti. Dříve, než se z této perspektivy pokusím zodpovědět výše uvedené námítky proti všeobecné branné povinnosti, předložím své negativní stanovisko vůči profesionální armádě obecně.

Jestliže se všichni (mám na mys-

li práceschopnou mužskou část obyvatelstva) chceme podílet na zisku z dobra, které přináší život ve svobodném a celkem demokratickém státě, máme také zřejmě všichni povinnost odpovědnosti vůči tomuto státu. Tato odpovědnost se v případě nepřátelského ohrožení nebo přímo útoku rovná vojenské službě nebo odpovídající službě pomocné. Uvedená povinnost nemusí být nikým uzákoněna, ta existuje zcela přirozeně a měla by být každému muži zřejmá. Protože dnešní metody boje jsou mnohem složitější než prosté údery pazourkovým mlatem, lze očekávat, že základní seznámení s nimi bude stát více úsilí i času. Chceme-li použít klišé, je to daň z pokroku.

Vydržovat si za peníze někoho, kdo si nechá místo nás rozbít hlavu, znamená pohrdání nejenom cizím životem, ale i sebou samými. (Do tohoto hodnocení nezahrnuji pochopitelně policii a jiné speciální ozbrojené složky, jejichž činnost je potřebná i v míru a profesionalita je zde tudíž nezbytná.)

Podívejme se nyní na to, jak by taková profesionální armáda vypadala. Jádro budou tvořit důstojníci z povolání, vesměs bývalí komunisté a před nedávnem horliví obránci vymožeností socialismu. Obléknout novou uniformu vzoru US army pro ně nebude problém, svou přizpůsobivost změnám poměrů již prokázali, někteří nikoli jednou. Sami sebe považují za odborníky, většinou nedoceňované. V duchu leninských tradic jsou přístupni konstruktivní kritice, je-li tím myšlena možnost kritizovat ostatní. Skutečný lidský materiál se ovšem bude rekrutovat z řad nevojáků. Mladíci, štítící se jiné práce, než je zdvihání činek v posilovně, s mozkiem dočista vymytým směsí Ramba a východní bojové pseudomystiky, stanou se štítonoši naší demokracie. Po zkušenostech s rekrutou v řadách městských policií a bezpečnostních agentur, vypadá tedy budoucnost profesionální armády obzvlášť slibně. A až se jednoho dne probudíme do prvního dne vojensko-komunistické diktatury, kterou bude

střežit 50000 supermanů, bude problém armády vyřešen definitivně.

Otázka profesionální armády je totiž i v případě jejího složení otázkou především mravní. A rostoucí nároky na zručnost v ovládání zbraní musí souviset s nároky na charakter a ducha.

Vraťme se nyní zpět k argumentům pro profesionalizaci. Vojna ztraceným časem rozhodně být nemusí a přísně vzato ani nesmí. Jestli bude základní služba trvat rok nebo půl roku, jestli se bude odbývat mimo bydliště nebo v místě formou cvičení, to jsou spíše otázky technické. Současná úroveň vojenského řemesla však zaručuje takové množství témat a možností výcviku, že i při malé troše dobré vůle nemůže být čas tomuto výcviku věnovaný považován za ztracený. Ona trocha dobré vůle však musí mít základ v těch, kdo dávají celé mašinérii ducha, tedy v pracovnících ministerstva obrany, včetně ministra.

K náhledu těch, kteří by si chtěli k obraně za sebe někoho nají-

mat, jsem se již vyjádřil výše. Považuji to za naprostou zvrhlost.

Volání důstojníků z povolání po profesionalizaci zní spíše jako chabý pokus o vtip. Pokud je profesionál ten, kdo za svou práci dostává peníze, pak jsou oni profesionály již dávno. Uvážíme-li však, že jako profesionálové to dovedli tam, kam to dovedli, jak to asi bude vypadat, až se stanou profesionály na druhou. Domnívám se, že by tito ambiciózní harcovníci udělali lépe, kdyby si vážili toho, že jim po roce 1989 nestáhli lidé zelené uniformy i s bílou kůží, a pokoušeli se spíše o to, aby fungovala armáda, které velí nyní.

V závěru se vracím k tomu, co bylo řečeno již na začátku. Přestavba armády je věcí mravní. Jedině na jasných mravních principech fungující armáda má pro tuto zemi smysl a to nejenom bezpečnostní. Vydržování armády složené pouze z profesionálů nás může nanejvýš

přimísit do exotického koktejlu banánových republik.

Josef Cuhra

Závěrečné slovo

"Nikdy se nepoddávejte, nikdy se nepoddávejte, nikdy, nikdy, nikdy, nikdy - v ničem, velikém či malém, rozsáhlém či drobném - nikdy se nepoddávejte leč poctivým přesvědčením a dobrým úmyslům.

Nikdy nepodlehnete sile; nikdy nepodlehnete zdánlivé přesile nepřítelově."

W.S. Churchill, z projevu ke studentům v Harrow, 29.10. 1941

KDS

zpravodaj Křesťansko demokratické společnosti

redakční rada:

Josef Cuhra, Michal Štikar, Miroslav Svoboda, Karel Steiner

hlavní redaktor:

Josef Cuhra

jazyková úprava:

Kateřina Šetinová

grafická úprava:

Anna Cuhrová

adresa redakce:

Ovenceká 43, Praha 7, 170 00

Zdarma, pro vnitřní potřebu